

Sediment toepassen voor klimaat – lessen in duurzaamheid -

Themadag Baggernet op dinsdag 15 september 2009

*in samenwerking met de innovatieprogramma's WINN en WnT
van Rijkswaterstaat*

Locatie: Elektrum, Klingelbeekseweg 45, Arnhem – www.elektrum.nl

Op dinsdag 15 september 2009 organiseren Baggernet en de innovatieprogramma's Waterinnovatie (WINN) en Wegen naar de Toekomst (WnT) van Rijkswaterstaat, met medewerking van o.a. Deltares en de CUR, een symposium om de resultaten van WINN en WnT op het gebied van de toepassing van sediment met u te delen.

Het gebiedsgericht toepassen van vrijkomende baggerspecie is niet langer een onmogelijke opgave maar vooral een kans. Dat is de kernboodschap van deze bijeenkomst. Met het besluit Bodemkwaliteit is er ruimte gekomen voor gebiedsspecifieke oplossingen voor de toepassing van baggerspecie. Of het nu gaat om landelijk of stedelijk gebied, om zand- of veengebieden, succesvolle voorbeelden laten zien dat er binnen elk gebiedstype mogelijkheden zijn voor de nuttige toepassing van baggerspecie. Deze voorbeelden en de mogelijke kostenbesparing die kan worden gerealiseerd, dragen er aan bij dat de nuttige en gebiedsgerichte toepassing van baggerspecie volop in de belangstelling staat.

In de ochtend schetsen wij rond het thema "toepassing van baggerspecie" de relevante ontwikkelingen en laten zien hoe hier vanuit de innovatieprogramma's aan is bijgedragen. In het middagprogramma is er ruimte voor interactie. In een aantal parallelle sessies komen verschillende voorbeelden van gebiedsspecifieke oplossingen voor de toepassing van baggerspecie aan bod. Zo kunt u meepraten over de reinigende weg, klimaatdijken, of klimaatrobuuste inrichting van gebieden. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de ontwikkelingen ten aanzien van sedimentbeheer in Europa.

Programma

09.30-10.00	Ontvangst
10.00-10.10	Opening door dagvoorzitter
Wim Drossaert, MWH / coördinator Baggernet
10.10-10.40	Van Tienjarensценario naar innovatieproject
Elmert de Boer, Rijkswaterstaat
10.40-11.10	Van techniek naar duurzaamheid
Karin Weustink, programma Duurzaam en Veilig, Rijkswaterstaat
11.10-11.40	Pauze
11.40-12.10	Gebiedsbenadering
Tommy Bolleboom, SenterNovem/Bodem+
12.10-12.50	Op het kruispunt van sediment en ruimtelijke ontwikkeling; duurzame toepassing van sediment:
- Wegen naar de Toekomst, Wim van den Boogaard, Rijkswaterstaat
- WaterInnovatie, Marco Hofman, Rijkswaterstaat

Secretariaat Baggernet:

M. Euser - Deltares/TNO - Postbus 342 - 7300 AH Apeldoorn
Tel. 088 866 2186 / 06 51286087 - email marjan.euser@tno.nl - www.baggernet.info

Sediment toepassen voor klimaat – lessen in duurzaamheid –

- 2 -

Themadag Baggernet op dinsdag 15 september 2009

Programma - vervolg

12.50-13.50 Lunch

13.50-14.50 Parallelsessies – 1^e ronde:

1. Naar de bekende weg vragen, de Reinigende Weg

zaal: Buitenlust (1^e verdieping)

sessieleiders: Harm Aantjes, Deltares

Simon Bos, Tauw

Haico Wevers, Boskalis Dolman

2. Van terpen naar klimaatdijken

Conferentiekamer (1^e verdieping)

sessieleider: Jan Dirk van Duijvenbode, Rijkswaterstaat

3. Europa

zaal: Hulkestein 1 (begane grond)

sessieleiders: Jos Brils, Deltares

Jos Vink, Deltares

4. Klimaatbestendig bouwen met sediment

zaal: Hulkestein 4 (begane grond)

sessieleider: Theo Reijs, TNO

5. Hoogwaardig bouwen met baggerspecie in geotextiele tubes

zaal: Rosande (begane grond)

sessieleiders: Joep van Leeuwen, Gemeentewerken Rotterdam

Ed Berendsen, Rijkswaterstaat

6. Bagger welkom!

Wat kun je ermee in de landbouw?

zaal: Hulkestein 2 (begane grond)

sessieleiders: Tim Grotenhuis, Wageningen Universiteit

Oswald Lagendijk, Deltares

Jaap Olie, Deltares

14.50-15.10 Pauze

15.10-16.10 Parallelsessies – 2^e ronde
- zie beschrijving bij 13.50-14.50 uur –

16.10-16.45 Afsluiting en borrel

Themadag Baggernet op dinsdag 15 september 2009

Inhoud middagsessies:

1. Naar de bekende weg vragen, de Reinigende Weg

zaal: Buitenlust (1^e verdieping)

sessieleiders: Harm Aantjes, Deltares
Simon Bos, Tauw
Haico Wevers, Boskalis Dolman

Voor Wegen naar de Toekomst zijn twee pilots uitgevoerd naar het nuttig toepassen van baggerspecie in wegconstructies. Dit waren de Rijksweg Sawa van Tauw en Reef Infra en de Baggerspeciematras van Boskalis Dolman en Deltares. Beide pilots waren technisch succesvol en hebben laten zien dat bagger nuttig als bouwstof en tot gebiedsgerichte toepassing kan worden aangewend voor onder meer lijninfrastructuur. Om tot daadwerkelijk innoveren te komen is implementatie nodig. En implementatie vraagt om opschaling. Kom daarom luisteren naar de resultaten van de beide pilots en bedenk met ons wat en welke volgende stap hiervoor nodig is en waar we dit gaan toepassen.

2. Van terpen naar klimaatdijken

Conferentiekamer (1^e verdieping)

sessieleider: Jan Dirk van Duijvenbode, Rijkswaterstaat

In 2007 heeft WINN het boekje Nieuwe terpen... van Baggerspecie! 2003 |2007 opgeleverd. Hoe staat het 2 jaar later met de initiatieven:

- Terpen in de Gendtse Waard?
- Perkpolder: woonterp in zee?
- Groningen de wierde Valcum?
- Ruimte voor de rivier terpen?

In 2008 is het klimaatdijkplatform opgericht. Twee lopende initiatieven zijn:

- Klimaatdijk Tiel?
- Klimaatdijk Kampen?

Wat is de stand van zaken. Worden klimaatdijken de terpen van de 21ste eeuw?

3. Europa

zaal: Hulkestein 1 (begane grond)

sessieleiders: Jos Brils, Deltares
Jos Vink, Deltares

Uit een recent door SedNet (www.sednet.org) uitgevoerde, ruwe evaluatie van de eerste generatie KRW stroomgebiedbeheersplannen (SGBP) blijkt een grote diversiteit in de manier waarop met sediment wordt omgegaan in Europa. In sommige plannen wordt sediment helemaal niet behandeld en volledige integratie van sediment blijkt exceptioneel. In andere plannen is aangegeven dat sediment een belangrijke kwestie is – of kan zijn – maar op sediment gerichte maatregelen zijn (nog) niet opgenomen.

In het grote, Europese onderzoeksproject AquaTerra (www.eu-aquaterra.de) is aangetoond dat overstromingen leiden tot het (her)mobiliseren van historische verontreinigen uit rivierbedsediment en ook uit de bodem van uiterwaarden. Specifiek voor de Maas- uiterwaarden is aangetoond dat wanneer een uiterwaard langere tijd onder water staat, de redoxcondities en de zuurgraad in de bodem dusdanig veranderen dat verontreinigingen zoals zware metalen op kunnen lossen en daardoor de beschikbaarheid voor flora en fauna van deze stoffen vergroot wordt.

Gezien de verwachte toename in aantal en intensiteit van overstroming door de klimaatsverandering is de vraag in hoeverre Nederland voldoende 'climate-proof' is ten aanzien van bovenstaande kwestie. In 2015 moeten de tweede generatie SGBP klaar zijn. Moeten er (meer) maatregelen gericht op sediment in deze plannen meegenomen worden om de ecologische risico's van verontreinigd sediment te beperken?

4. Klimaatbestendig bouwen met sediment

zaal: Hulkestein 4 (begane grond)

sessieleider: Theo Reijs, TNO

Verbinding tussen klimaatbestendigheid & sediment met gebiedsontwikkeling spreekt niet vanzelf: een innovatieve aanpak, ontwikkeld en toegepast bij Zuidplaspolder. (NB De lessen staan centraal in de bijeenkomst.)

Klimaatverandering en de daarmee gepaard gaande stijging van het zeewater en in bepaalde seizoenen ook van de rivierpeilen dwingt ons na te denken over waterveiligheid van Nederland op langere termijn. Natuurlijk kunnen we steeds hogere dijken bouwen, of nog grotere pompen installeren, maar door voortschrijdende bodemdaling en verzilting verliezen we op termijn die strijd. Met de nieuwe aanpak wordt ernaar gestreefd om Nederland klimaatbestendig te maken door het eeuwenoude principe van sedimentaanvoer te herstellen.

- Vroegtijdige inbreng van bodemkennis in het besluitvormingsproces door het ontwikkelen van een “bodemkansenkaart”. Deze kaart heeft informatie op het terrein van de bodem, waterpeil en kweldruk, grondwaterkwaliteit, zettinggevoeligheid en bijzondere bodems geïntegreerd.
- Kenmerkend: alle relevante actoren bij het gehele ontwerpproces betrekken.
- Relevante uitvoering- en kostenaspecten spelen van meet af aan een rol.
- Koppelen ruimtelijke planprocessen van strategie en visie aan uitvoeringsplannen.
- Interactieve en iteratieve ontwerpmethodode voor gebiedsontwikkeling: betere afstemming onderzoek, ontwerp, strategie op het terrein van sediment, klimaat/veiligheid en ruimtelijke ordening.
- Integratie van (maatschappelijke) kosten-baten aanpak met het ontwerpproces.

5. Hoogwaardig bouwen met baggerspecie in geotextiele tubes

zaal: Rosande (begane grond)

sessieleiders: Joep van Leeuwen, Gemeentewerken Rotterdam
Ed Berendsen, Rijkswaterstaat

Geotextiele tubes en vlokmiddellen worden gebruikt om bagger snel te ontwateren. De tubes worden vervolgens toegepast in de waterkeringszone, om dijken te versterken of te verhogen. Op deze wijze wordt ingespeeld op de behoefte aan meer waterveiligheid, maar worden ook voordelen voor de portemonnee, het milieu en het klimaat gehaald. Minder inkoop van dijkklei, besparing op stortkosten van bagger, besparing op transport van bagger en dijkklei, minder beslag op stortplaatsen en minder hinder voor burgers zijn de belangrijkste voordelen. In de workshop worden de kansen vanuit de verschillende belangen actief uitgewerkt en besproken.

6. Bagger welkom! Wat kun je ermee in de landbouw?

zaal: Hulkestein 2 (begane grond)

sessieleiders: Tim Grotenhuis, Wageningen Universiteit
Oswald Lagendijk, Deltares
Jaap Olie, Deltares

Bagger is altijd welkom gebleven bij de agrariër als meststof en ophoogmiddel. Dat geldt voor bagger uit eigen veenweidegebied waar veenoxidatie optreedt. Juist daar is rond 1300 toemaak uitgevonden. Toemaak is het mengen van mest met stedelijke bagger. Via de toemaak case presenteren we kansen, onduidelijkheden en obstakels bij toepassing van bagger. Met u willen we ervaringen delen en duurzame oplossingen verkennen via de stofkringlopen en PlanetProfitPeople benadering.

Aan bod komen kwesties als: meerwaarde van toemaak voor de boer; DDT in bagger; hoe krijg je alle gebiedsactoren op één lijn; gebiedsspecifiek beleid versus stroomgebiedbeleid.